

Пандемија спојила здравље и енергетику

Дошли су до изражаја они енергетски извори који немају високе варијабилне трошкове. Врло је битно да ЕПС стабилно производи и ради, јер када има струје, све може да функционише

Д а ли ће пандемија убрзати или успорити енергетску транзицију, било је кључно питање у отвореном дијалогу привредника, научне и стручне јавности на округлом столу „Енергетска транзиција и covid-19“ у организацији Савеза енергетичара и Привредне коморе Србије. На овом скупу анализиран је утицај пандемије на функционисање енергетског сектора.

– Због пандемије смо се сусрели са ситуацијом да се смањује потреба за енергентима. Самим тим тржиште електричне енергије и нафте доживело је одређени пад, а енергетска транзиција је процес у којем смо и који морамо довршити после пандемије – рекла је Мирјана Филиповић, државни секретар у Министарству енергетике и рударства, отварајући стручни скуп.

Она је додала да Србију у наредном периоду очекује и припрема националног енергетског и климатског плана.

– Структура производње „Електропривреде Србије“, нашег највећег произвођача електричне енергије, заснива се 70 одсто на угљу. То је тренутно стање, а морамо водити рачуна да се прелази на „зелену“ енергију и да је наш циљ даљи развој тог сегмента – објаснила је Филиповићева. – Преусмеравање са једног извора енергије на други подразумева прилагођавање многих других елемената. У наредном периоду морамо мењати фид-ин тарифу. Морамо водити рачуна и о социјалној компоненти рударског сектора, који је у Србији заступљен као битан фактор.

Она је истакла да је у даљој стратегији развоја важан и део који се односи на заштиту животне средине, зато је битно да се разговара о енергетској транзицији.

– Потрошња енергената у 16 земаља Европе пала је за око 12 одсто. Пандемија је створила услове да уживо посматрамо експеримент интеграције великих количина енергије из обновљивих извора (ОИЕ) у европске електроенергетске системе. У Европи су термоелектране које имају скупе варијабилне трошкове у том периоду биле потиснуте – рекао је проф. др Никола Рајаковић, председник Савеза енергетичара. – Дошли су до изражаја они енергетски извори који немају високе варијабилне трошкове, а то су ветро и соларне електране. Одједном је учешће ОИЕ у укупном миксу постало веома високо. Очекивали смо да ће се тај експеримент уживо догодити за седам до осам година, а у Европи се догодио пре неколико месеци, у условима пандемије. Електроенергетски систем успео је технички врло елегантно да реши проблеме интеграције великих количина енергије из

Правци и динамика развоја

Округли сто био је и прилика да се размотри у којој мери постојећа стратегија развоја енергетике Републике Србије може бити поуздан ослонац у развоју енергетике у постпандемијском времену, као и у сличним приликама које у средњерочном и дугорочном периоду могу задесити нашу земљу и друштвене заједнице из окружења. Закључак је да се одмах мора кориговати постојеће, односно изградити нова стратегија, у којој ће ослањање на обновљиве изворе енергије бити експлицитније и снажније изражено.

обновљивих извора. Ту је помогла јака интерконективна мрежа Европе. Повећани су и извоз и увоз из већине земаља, па је резултат да је интерконекција испеглала неравномерност обновљивих извора.

Рајаковић је указао на то да су први пут директно повезани енергетика и здравље. Емисије штетних материја носе велике проблеме, али у пандемији covid-19 та је веза постала једносмерна. Озбиљна научна сагледавања показују да би ово требало да убрза транзицију.

– По свему ће се ићи ка томе да ОИЕ добију све већу заступљеност. Околности су такве да уколико хоћемо да остваримо здраву животну средину, морамо ићи ка смањењу фосилних горива – рекао је Рајаковић.

Говорећи о пандемији и регулативи у енергетици, проф. др Аца Марковић, члан Савета Агенције за енергетику Републике Србије, поручио је да претња не мора да буде претња, већ може да буде шанса. Он је похвалио енергетски систем Србије за стабилно снабдевање тржишта у овим отежаним условима.

– Упоредни подаци за 2019. и 2020. указују на то да је потрошња

приближно иста, а неко је морао да произведе сву ту енергију у отежаним условима борбе са пандемијом. Врло је битно да ЕПС стабилно производи и ради, јер када има струје, све може да функционише – нагласио је Марковић. – Не знамо до када ће ова ситуација трајати и као регулаторно тело пратимо и подржавамо рад енергетског сектора. Важно је да смо у сарадњи с нашим енергетским компанијама обезбедили потпуно стабилно снабдевање и да ти системи сасвим стабилно функционишу.

Пандемија је условила знатно смањење потрошње енергената, као и промену структуре потрошње електричне енергије, пошто је изразит пад забележен у индустрији и административно-комерцијалном сектору, а повећање у сектору домаћинства.

– У оваквим околностима електроенергетски системи европских земаља нашли су се у измењеној ситуацији – казао је Дејан Стојчевски, технички директор српске берзе електричне енергије SEEPEX. – Пад потрошње у Србији је неупоредиво мањи него у земљама Европске уније. Пад потрошње у ЕУ био је око 15 до 20 процената, а у Србији два до три посто. То је последица другачије структуре привреде и раста потрошње у домаћинствима.

Стојчевски је истакао да је пандемија довела до драстичног пада цене електричне енергије од марта до августа, али да се од септембра цене враћају на ниво из прошле године.

– Видећемо како ће нове мере које доноси Европа утицати на производњу и потрошњу електричне енергије. У

Подлоге за праксу

На стварању научнотручних подлога за имплементацију у праксу закључака 35. међународног саветовања „Енергетика 2020“ и закључака овог округлог стола, Савез енергетичара ће наставити посвећено да ради заједно са надлежним државним органима, Привредном комором, САНУ, АИНС и универзитетима. Надамо се да ће и наши будући резултати потврдити организационо-научнотручне квалитете и предузетнички карактер Савеза енергетичара који су били и остали стогодишњи стубови развоја српског енергетског сектора и који су помогли да се наш савез успостави као поуздан и незаобилазан партнер привреде Србије и региона југоисточне Европе, истакао је професор др Милун Бабић, председник Скупштине Савеза енергетичара.

Европи се сада потпуно променила структура и драстично је повећан удео из ОИЕ. Раст удела ОИЕ је повећан због уласка нових електрана и добре метеоролошке ситуације за рад ветро и соларних електрана. У Србији није дошло до те инверзије, али то нам је један од првих задатака – казао је Стојчевски.

О променама у сектору нафте и нафтних деривата говорио је Томислав Мићковић, генерални секретар Удружења нафтних компанија Србије. Он је нагласио да је снабдевање тржишта потпуно стабилно, али се дешавају негативни ефекти на продају горива. Потрошња деривата нафте у Србији је пала за десетак одсто од почетка године, а у периоду од марта за 12 одсто.

Професор Рајаковић је истакао да је пандемија дала ветар у леђа енергетској транзицији, јер се ЕУ још брже окреће обновљивој енергији.

– Додатни подстицаји долазе из Европског зеленог плана и прецизних рокова за декарбонизацију. Наш регион је ослоњен на угаљ и мора брже ка обновљивим изворима – објаснио је Рајаковић. – Декарбонизација је скупа, а закаснала ће бити прескупа, посебно за мале земље као што је наша. Србија мора да направи план који ће показати где желимо да енергетика буде 2025, 2030. и 2050. Енергетика не може да се развија успешно ако има планове који се односе на кратак рок.

Т. Зорановић

